

УДК 658.512.3:339.13

Вербівська Людмила,

д.е.н., доцент,

доцент кафедри бізнесу та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
l.verbivska@chnu.edu.ua

Костей Олександра,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
kostei.oleksandra@chnu.edu.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ АУТСОРСИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

В умовах високонкурентного ринку компаніям важливо мати здатність гнучко та ефективно реагувати на зміни в бізнес-середовищі, і це особливо важливо для середніх і малих суб'єктів підприємництва. Однією з ключових проблем у сучасному бізнесі є необхідність досягати зростання при мінімальних інвестиціях. Саме аутсорсинг є ефективним способом вирішення цієї проблеми, оскільки передбачає передачу певних бізнес-процесів або функцій компетентним сторонам, які спеціалізуються у відповідних галузях.

Питанням розвитку аутсорсингу присвячені чисельні праці таких вітчизняних вчених, як: Андрєєва Ю.М., Каторська І.В., Мірошніченко О.В., Мормуль М. Ф., Саїнчук А.О., Щитов Д. М., Щитов О. М., Романчук Л. А., Черкасова С.О., Чупілко Т. А. та ін.

Аутсорсинг є практикою, яка дозволяє компаніям розвиватися, обмежуючи при цьому витрати на робочу силу та накладні витрати, а замовники послуг можуть більше зосередитися на основній

діяльності компанії, зменшити додаткові витрати на виконання певних функцій, оптимізувати структуру компанії і таким чином покращити її ринкову позицію та конкурентоспроможність.

Вагомими перевагами аутсорсингу на висококонкурентному ринку є :

– зниження витрат - аутсорсинг дозволяє компаніям зменшити внутрішні витрати, такі як заробітна плата, найм, навчання та інфраструктура; компанії можуть платити за послуги лише тоді, коли вони потрібні;

– ефективність - спеціалізовані аутсорсингові компанії часто мають великий досвід здійснення експертизи в певних областях, що дозволяє виконувати завдання більш ефективно і якісно;

– концентрація на ключових компетенціях - аутсорсинг дозволяє компаніям фокусуватися на своїх основних компетенціях і стратегічних завданнях, позбавляючи їх від рутинних операцій;

– гнучкість - компанії можуть легко адаптувати обсяги роботи, реагуючи на зміни в попиті та інші ринкові фактори, завдяки аутсорсингу;

– глобальний доступ до талантів - аутсорсинг дозволяє компаніям здійснювати пошук та використання талановитих спеціалістів з усього світу, що розширює можливості для впровадження інновацій та розвитку [6].

На сьогодні аутсорсинг став важливим інструментом для компаній, які протистоять на динамічних ринках і прагнуть забезпечити ефективне зростання за рахунок оптимізації витрат і максимізації результативності. Аналізуючи ринок аутсорсингу, найперспективнішою та найпопулярнішою сферою сьогодні є інформаційні технології (ІТ), оскільки попит на ІТ-послуги є найвищим. Цей вид аутсорсингу є формою організації діяльності компанії, що полягає в передачі частини або всіх ІТ-функцій або функцій, пов'язаних з управлінням, підтримкою та обслуговуванням власних інформаційних ресурсів, сторонньому провайдеру. [1].

Розвиток аутсорсингу у світовому масштабі відбувається під впливом низки зовнішніх процесів, основні з яких узагальнено на рис. 1.

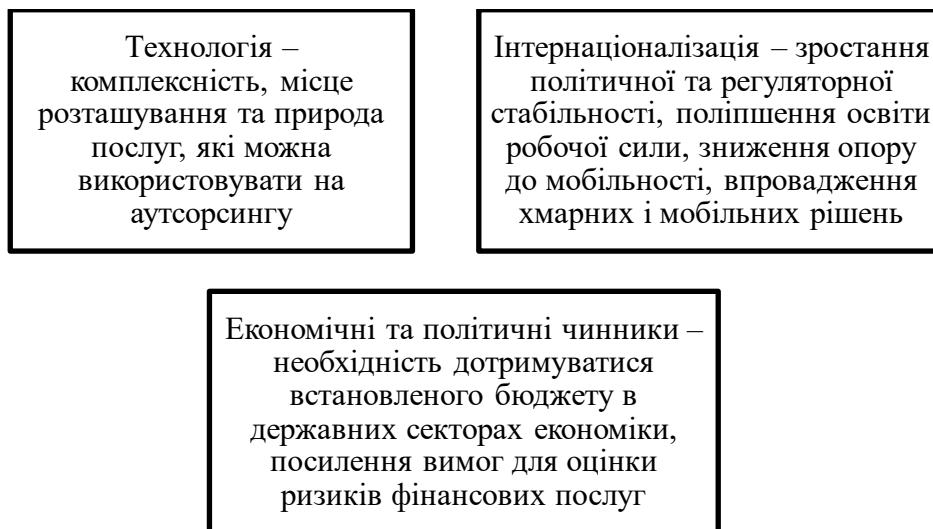

Рис. 1. *Процеси, які чинять найбільший вплив на розвиток аутсорсингу [7]*

Основними центрами аутсорсингової діяльності є Європа, США та Японія. Однак в останні десятиліття країни Південної Америки, Східної Європи та Азії також почали брати активну участь у виникненні та поширенні аутсорсингових потоків. Завдяки поширенню та розвитку ІТ Україна стала одним з провідних світових постачальників аутсорсингових послуг [6, с. 135-144].

Україна володіє другим за величиною резервом інженерних кадрів у Східній Європі, який у 2022 році досяг 298100 ІТ-фахівців; бурхливою технічною спільнотою; і добре розвиненою інфраструктурою. Багато провідних компаній, таких як Skype, Microsoft, LG, WhatsApp, Slack, отримали вигоду від створення офшорних команд розробників саме в Україні. У нашій державі працює понад 3600 технологічних компаній, у тому числі понад 950 ІТ-аутсорсингових компаній.

Незважаючи на те, що російське вторгнення 2022 року мало значний вплив на країну, її ІТ-галузь змогла залишитися сильною. Дійсно, перевівши своїх співробітників у безпечніші регіони та відкривши нові офіси, більшість українських виробників програмного

забезпечення змогли підтримувати рівень надання послуг на рівні 95%, виявляючи себе надійними партнерами для своїх клієнтів [9].

Україна постачає свої послуги переважно до Сполучених Штатів, Європейського Союзу та Ізраїлю. Найбільш популярними видами аутсорсингових послуг в Україні (рис. 2).

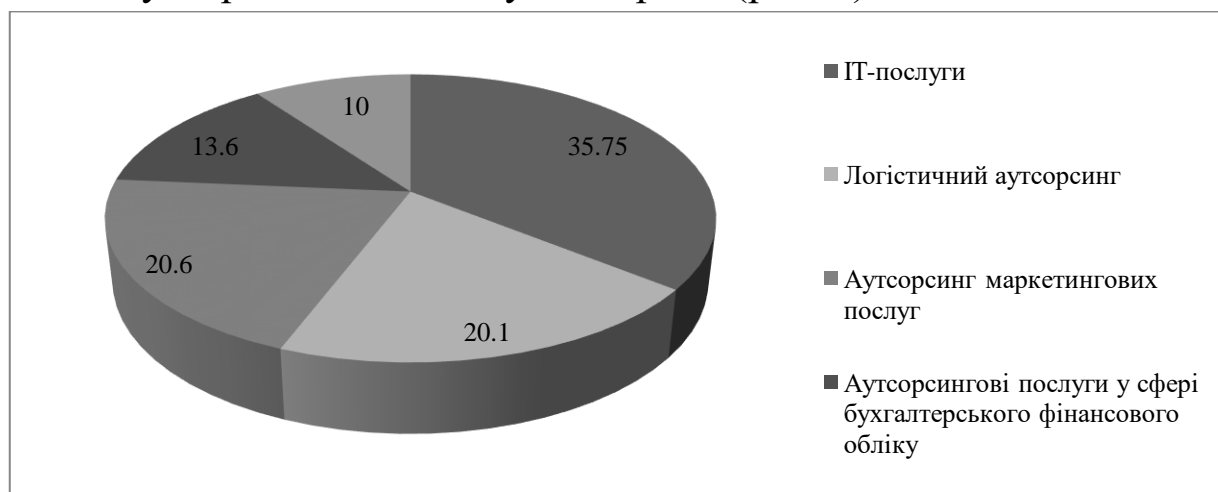

Рис. 2. *Питома вага аутсорсингу за видами в обсязі від загальної кількості аутсорсингових замовлень в Україні, % [10]*

Країна посідає 20-те місце в рейтингу Global Services Location Index 2022 Top 20. За даними аналітики HackerRank, розробники з України отримали загальну оцінку 88,7% за всіма тестами рейтингу. Завдяки великій кількості висококваліфікованих розробників, прийнятним цінам на ринку праці, хорошему володінню англійською мовою і, що важливо, інноваційному підходу до розробки, Україна є однією з найкращих європейських країн для найму інженерів-програмістів [10].

За даними Outsourcing Journal, Україна є країною №1 з IT-аутсорсингу в Центральній та Східній Європі та входить до ТОП-20 країн регіону EBSA з офшорингу IT-розробок. Україна зараз вважається перспективним технологічним центром зі стрімко зростаючою IT-індустрією, що привертає увагу світової IT-спільноти та спонукає все більше іноземних компаній наймати українських розробників, навіть не зважаючи на існування країни в умовах воєнного стану [8, с. 87].

За оцінками експертів, український ІТ-ринок зростатиме на 22-30% щорічно, оскільки кількість іноземних компаній, що виходять на український ринок, продовжує збільшуватися, що також призведе до зростання кількості технічних фахівців, яка подвоїться до 2024 року [4].

Незважаючи на військові дії в Україні, ІТ-послуги були єдиною галуззю, яка зросла на 27 % у 2022 році порівняно з 2021 роком: за перші п'ять місяців року на ІТ припадало 46 % від загального експорту послуг порівняно з 37 % у попередньому році. З початку війни українські ІТ-працівники змогли зберегти високий рівень зайнятості в секторі завдяки своїй високій мобільності та тому, що вони, як правило, не прив'язані до місця проживання. Згідно зі звітом платформи відкритих даних Opendatabot, загальний обсяг експорту послуг з січня по травень 2022 року залишився на рівні \$6,8 млрд, що відповідає показнику відповідного періоду минулого року. Водночас експорт товарів впав на 20 % з \$22,5 млрд до \$17,9 млрд [5].

Вже сьогодні розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні дозволяє досягти позитивних макроекономічних ефектів, які впливають на економічний розвиток країни. У майбутньому ці ефекти можуть спричинити структурні зміни, які сформують нові тенденції в українській економіці [2, с. 297].

Отже, ринок ІТ-аутсорсингу сьогодні є висококонкурентним. На ринку працює багато фахівців, які пропонують ІТ-послуги в Україні та за кордоном. Завдяки цифровій трансформації бізнес став залежним від успіху креативних додатків та вдосконалень, які можуть забезпечити ІТ-аутсорсинг, що робить цю галузь ключовою конкурентною перевагою для багатьох компаній у різних галузях.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва Ю.М. Правове регулювання аутсорсингу у сфері інформаційних комп'ютерних технологій. URL: <https://www.pdau.edu.ua/np/pdf/75.pdf>.

2. Комлякова В.О. Розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні. Проблеми та перспективи розвитку економіки України: погляд молоді. *Матеріали XIII*

Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина II. Черкаси: ЧДБК, 2021. С. 296-300.

3. Мірошніченко О.В., Черкасова С.О., Каторська І.В. Аутсорсинг як один із перспективних напрямків функціонування підприємств в Україні. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, 2022. № 1. С. 22-30. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/1_2022/2.pdf.

4. Овчаренко Д. Огляд ІТ-індустрії України: прогноз на 2022 рік. URL: <https://alcor-bpo.com/uk/your-own-rd-office-news/ukrainian-it-industry-market-overview-for-2022/>.

5. Павлиш О. За п'ять місяців експорт ІТ-послуг попри війну зріс на 27 % – Опендатабот. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/07/6/688894/>.

6. Сاینчук А.О. Аналіз ринку аутсорсингових підприємств. *Економічний вісник Донбасу*, 2019. № 2(56). С. 135-144. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/158409/18-Sainchuk.pdf?sequence=1>.

7. Стахурська О. Аутсорсинг в Україні й у світі: особливості, тенденції та перспективи. *Юрист & закон*, 2017. № 38. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010850.

8. Щитов Д. М., Мормуль М. Ф., Щитов О. М., Романчук Л. А., Чупілко Т. А. Аутсорсинг ІТ-послуг в Україні. *Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія*, 2022. №3. С. 85-90.

9. Top 15 IT outsourcing companies in Ukraine. URL: <https://www.n-ix.com/top-it-outsourcing-companies-ukraine/>.

10. Top Outsourcing Countries: Best Destinations for Outsourcing Software in 2023. URL: <https://inveritasoft.com/article-top-outsourcing-countries:-best-destinations-for-outsourcing-software-in-2022>.